

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.001.08.2021

Pani

Dorota Niemiec
Dyrektor Urzędu Pracy
Powiatu Krakowskiego
ul. Mazowiecka 21
30-019 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/001 Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. – wykorzystanie dotacji celowej z Funduszu Pracy na sfinansowanie pożyczek bezzwrotnych na pokrycie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorców i działalności gospodarczej/statutowej organizacji pozarządowych oraz na dofinansowanie dla przedsiębiorców będących osobami fizycznymi niezatrudniających pracowników

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego, ul. Mazowiecka 21, 30-019 Kraków (<i>Urząd, PUP</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dorota Niemiec, Dyrektor Urzędu Pracy Powiatu Krakowskiego, od 1 lutego 2000 r. (akta kontroli str. 2-3)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Monika Różańska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/17/2021 z 18 stycznia 2021 r. (akta kontroli str. 1)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykorzystania przez PUP dotacji celowej ze środków Funduszu Pracy (<i>FP</i>) na zadania określone w art. 15ztc, art. 15ztd i 15ztda ustawy z dnia 2 marca 2020 r. <i>o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych</i> ² .
Zakres kontroli	Ocenie podlegały działania PUP związane z udzielaniem i umarzaniem bezzwrotnych pożyczek na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorców, działalności gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowych oraz z udzielaniem dofinansowania kosztów prowadzenia działalności przez samozatrudnionych. Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: <ul style="list-style-type: none">– szczegółowej kontroli losowo wybranych wniosków pod względem terminowości i prawidłowości ich rozpatrywania,– analizy prawidłowości i terminowości wypłaty środków wynikających z ww. wniosków,– kontroli prawidłowości dokonywania umorzeń i rozliczeń przyznanego wsparcia. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego.</i>

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: *ustawa o NIK*.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1842, ze zm., dalej: *ustawa o COVID-19*.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie przez Urząd w 2020 r. dotacji celowej ze środków FP na wypłatę dla przedsiębiorców wsparcia, o którym mowa w art.15ztc-15ztda ustawy o COVID-19, w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID-19.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Wsparcia finansowego, określonego w art.15ztc-15ztda ustawy o COVID-19, udzielono podmiotom uprawnionym do jego otrzymania, zgodnie z przeznaczeniem. Rozpatrzono 99,6% złożonych wniosków. Pomoc finansową do końca 2020 r. wypłacono w łącznej kwocie 90 495 tys. zł na podstawie 17 938 umów, spośród 17 964 zawartych umów.

Objęte badaniem środki, przeznaczone na udzielenie wsparcia finansowego w łącznej kwocie 596,1 tys. zł⁴, zostały wykorzystane przez Urząd zgodnie z przeznaczeniem. Weryfikacja wniosków, pod kątem spełnienia kryteriów udzielenia wsparcia i umorzenia pożyczki odbywała się w miarę posiadanych możliwości, a nieakceptowanie wniosków każdorazowo wynikało z przepisów prawa i było uzasadnione. Terminowo dokonywano wypłat oraz rozliczeń przyznanego wsparcia.

Dokonując oceny podejmowanych działań przez Urząd w zakresie zapewnienia terminowej realizacji zadań, NIK zwraca uwagę na przypadki wydłużonego czasu rozpatrywania spraw o przyznanie wsparcia, powyżej 30 dni, które wystąpiły w analizowanej próbie⁵ oraz na niepełne dokumentowanie prowadzonych czynności z kontaktu telefonicznego z przedsiębiorcą. W tym zakresie NIK uwzględniła szczególne okoliczności związane z sytuacją epidemiczną w kraju i zwiększoną liczbą zadań do realizacji przez Urząd. Dotyczyło to spraw rozpatrywanych w okresie od kwietnia do sierpnia 2020 r., w którym to wpłynęła największa liczba wniosków o udzielenie wsparcia (95%), co przełożyło się na znaczne obciążenie pracowników zadaniami. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła nierzetelności w dochodzeniu należności z tytułu spłat udzielonych pożyczek. Polegała ona na przekazaniu wszystkim objętym badaniem 11 mikroprzedsiębiorcom, którzy nie spełnili warunku umorzenia pożyczek, harmonogramów ich spłat po ponad 100 dniach po upływie wymaganego trzymiesięcznego okresu prowadzenia działalności gospodarczej.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie dotacji z FP

1. Pożyczki bezzwrotne ze środków FP na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy

Opis stanu
faktycznego

W 2020 r. na realizację przez Urząd zadań określonych w art. 15ztc-15ztda² oraz w art. 15ztda⁴ ustawy o COVID-19 minister właściwy ds. pracy przyznał środki finansowe w łącznej wysokości 121 627,4 tys. zł (dziewięć decyzji). Na rachunek Urzędu w 2020 r., na podstawie zgłoszonego zapotrzebowania, wpłynęło łącznie 119 127,3 tys. zł.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁴ Wartość wypłaconych umów w badanej próbie zbadanych 120 wniosków rozpatrzonych pozytywnie (na podstawie art.15ztc, art. 15ztda i art.15ztda ustawy o COVID-19).

⁵ W próbie 80 wniosków rozpatrzonych pozytywnie (art.15ztda i art.15ztc) wystąpiły 24 sprawy rozpatrzone powyżej 30 dni (średni czas ich rozpatrzenia wyniósł odpowiednio 40 i 71 dni).

Na realizację pożyczek określonych w art.15zzd ustawy o COVID-19 z otrzymanych środków w Urzędzie wyodrębniono 76 000 tys. zł (63,8% środków otrzymanych) oraz dodatkowo 1 000 tys. zł z limitu środków FP na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, będącego w dyspozycji Urzędu.

(akta kontroli, str. 6, 41-43, 66-71, 416-422, 424-430)

Do 31 grudnia 2020 r. do Urzędu wpłynęło 17 214⁶ wniosków o udzielenie pożyczki, z czego: 11 185 w postaci elektronicznej (65%) i 6029 w formie papierowej (35%). W pierwszych trzech miesiącach realizacji wsparcia, tj. kwiecień-czerwiec 2020 r., wpłynęło 15 728 wniosków (91,4% złożonych wniosków). Według stanu na 31 grudnia 2020 r. rozpatrzono ogółem 17 184 wniosków (99,8%), z tego 6024 papierowych i 11 160 elektronicznych. Nie rozpatrzono w tym terminie 30 wniosków. Negatywnie rozpatrzono 1864 wnioski (10,8% rozpatrzonych), z tego 455 papierowych, 1409 elektronicznych. Pozytywnie rozpatrzono 15 320 wniosków (89,2%), przy czym w 14 sprawach zawarcie umowy oraz wypłata pożyczki nastąpiły w roku 2021. Według stanu na 31 grudnia 2020 r. liczba wniosków zaakceptowanych, tj. na podstawie których zawarto umowy, wyniosła 15 306 (9745 elektronicznych i 5561 papierowych). Do końca 2020 r. wypłacono pożyczki, udzielone w oparciu o wszystkie zawarte umowy, na łączną kwotę 76 466 tys. zł⁷, z tego 75 466 tys. zł ze środków rezerwy FP i 1000 tys. zł z limitu środków FP.

(akta kontroli, str. 42-43, 73, 401-402, 410-415)

W ogólnej liczbie złożonych przez mikroprzedsiębiorców wniosków nie było możliwości wyodrębnienia wniosków złożonych przez podmioty, które nie zatrudniały pracowników, ponieważ Urząd nie dysponował takimi danymi. Dyrektor Urzędu wskazała, że: *pierwotnie wprowadzone przepisy ustawy COVID-19, wskazywały grono uprawnionych mogących ubiegać się o pożyczkę do mikroprzedsiębiorców, zatrudniających osoby na dzień 29 lutego 2020 r. (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy). Następnie przepisy ustawowe rozszerzyły grono uprawnionych o mikroprzedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, którzy nie zatrudniają i nigdy nie zatrudniali pracowników. Ministerstwo w pierwszej fazie realizacji „Tarczy Antykryzysowej” często modyfikowało wzory dokumentów w systemach informatycznych (w tym m.in. usunięto pozycje dotyczące stanu zatrudnienia).*

(akta kontroli, str. 42-43)

Do Urzędu nie wpłynęła żadna skarga przedsiębiorcy z tytułu opóźnień w rozpatrywaniu wniosków o udzielenie wsparcia (art.15zzc, art. 15zzd, art. 15zzda). W czerwcu 2020 r. wpłynął wniosek Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców Oddział w Krakowie o udzielenie informacji w sprawie terminowości rozpatrzenia wniosku złożonego na podstawie art.15zzd ustawy o COVID-19 przez jednego z mikroprzedsiębiorców. Sprawę Urząd potraktował jako interwencję. Odpowiedź przekazał bezzwłocznie informując o rozpatrzeniu wniosku mikroprzedsiębiorcy oraz o obciążeniu Urzędu realizacją nowych zadań pomocowych określonych w ustawie o COVID-19.

(akta kontroli, str. 44, 57-65)

Urząd zapewnił możliwość składania wniosków w siedzibie jednostki oraz we wszystkich trzech jego filiach⁸. Po wprowadzeniu 13 marca 2020 r. zakazu obsługi

⁶ W liczbie złożonych wniosków (prezentowanej w niniejszym wystąpieniu odpowiednio dla art.15zzd, art.15zzda, art. 15zzc ustawy o COVID-19) nie uwzględniono wniosków, które wpłynęły do Urzędu i zostały przekazane do innych powiatowych urzędów pracy wg właściwości terytorialnej. Wnioski takie nie zostały zaewidencjonowane w systemie komputerowym.

⁷ Kwota wydatków po uwzględnieniu kwoty zwrotów wynoszących 30 tys. zł.

⁸ Taka możliwość istniała dla wszystkich form wsparcia.

bezpośredniej w Urzędzie, umożliwiono składanie dokumentów za pośrednictwem: skrzynek podawczych zlokalizowanych przed siedzibą Urzędu oraz jego filiami, poczty tradycyjnej oraz drogą elektroniczną (praca.gov.pl). Na stronie internetowej Urzędu na bieżąco publikowano komunikaty, które informowały o wprowadzonych w tym zakresie procedurach postępowania.

(akta kontroli, str. 44, 47, 51-55)

Przed podjęciem decyzji o umorzeniu pożyczki, stosownie do 15zzd ust. 7 ustawy o COVID-19, sprawdzano, czy pożyczkobiorca prowadził działalność przez okres trzech miesięcy od dnia jej udzielenia. Do tego celu wykorzystywano funkcjonalność systemu *Syriusz*⁹, pozwalającą na codzienną automatyczną weryfikację w wyniku powiązania systemu z bazą Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz z Krajowym Rejestrem Sądowym (KRS). Dodatkowo przeprowadzano ponowną weryfikację z wykorzystaniem danych zawartych w rejestrach centralnych (m.in.: CEIDG, KRS, REGON). Weryfikacja pożyczek kwalifikujących się do umorzenia i warunków umorzenia była dokonywana codziennie (za wyjątkiem sytuacji braku dostępu do rejestrów centralnych).

(akta kontroli, str. 80-82, 347-352)

Do 31 grudnia 2020 r. pod kątem umorzeń zweryfikowano 15 055 umów o udzielenie pożyczki na podstawie art. 15zzd ustawy o COVID-19. Zweryfikowano 100% umów zawartych do końca sierpnia 2020 r. (tj. 14 941). W wyniku weryfikacji umorzono 15 044 pożyczki (98,3% pożyczek udzielonych w 2020 r.) na kwotę 75 151 tys. zł. Należności PUP z tytułu pożyczek na 31 grudnia 2020 r. wyniosły 1315 tys. zł. Zaległości nie wystąpiły.

(akta kontroli, str. 43, 347-352, 397-400)

W przypadku 12 pożyczek warunek będący podstawą umorzenia nie został spełniony (zawieszenie bądź zamknięcie działalności w okresie 3 miesięcy od dnia udzielenia pożyczki). Jedna pożyczka została umorzona z Urzędu z uwagi na śmierć pożyczkobiorcy, a w 11 sprawach toczyła się procedura zwrotu przyznanej pożyczki wraz z odsetkami. Kwota należności z tytułu 11 pożyczek przypisanych do zwrotu wraz z odsetkami wynosiła 55 tys. zł. Pożyczkobiorcom, którzy nie spełnili warunków umorzenia, Urząd przesłał harmonogram spłaty pożyczki 25 stycznia 2021 r., tj. po upływie odpowiednio trzech, czterech i pięciu miesięcy od dokonanej weryfikacji warunków umorzenia, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Terminy spłaty rat przypadły na 25 marca, 25 kwietnia i 25 maja 2021 r. Według stanu na 24 lutego 2021 r. trzech beneficjentów zdecydowało się na przedterminową spłatę pożyczki w jednej racie, w wyniku czego na konto Urzędu zwrócono łącznie kwotę 15 tys. zł.

(akta kontroli, str. 347-353, 384-385)

Prawidłowość udzielenia dotacji z tytułu pożyczki dla mikroprzedsiębiorców, NIK sprawdziła na podstawie szczegółowego badania próby wniosków: 10 niezaakceptowanych do udzielenia wsparcia, 10 nierozpatrzonych na 31 grudnia 2020 r. oraz 40 wniosków zaakceptowanych (rozpatrzonych pozytywnie), w tym 20 złożonych w wersji papierowej.

(akta kontroli, str. 72, 89-94, 106-137)

Analiza 10 niezaakceptowanych wniosków wykazała, że dziewięć z nich rozpatrzono w terminie od jednego do 31 dni od daty wpływu, a jeden po upływie 52 dni, co wynikało z konieczności złożenia dodatkowych wyjaśnień przez przedsiębiorcę w zakresie jego uprawnień do udzielenia wsparcia. Wnioskodawcy o odmowie

⁹ Oprogramowanie *Syriusz Std* to system teleinformatyczny kompleksowo wspomagający realizację zadań PUP. System integruje dane, obszary działalności oraz procesy. W systemie *Syriusz* realizowano obsługę wniosków składanych w ramach ustawy o COVID-19. Dalej: *Syriusz*.

wsparcia byli informowani telefonicznie przez pracowników Urzędu. Po powiadomieniu wnioskodawców pracownicy wpisywali na wnioskach adnotację PI, co oznaczało pogotowie informacyjne, jednak bez podania daty dokonanej czynności. Informacja taka nie była również odnotowywana w systemie Syriusz¹⁰.

(akta kontroli, str. 92-93, 120-130)

Dyrektor Urzędu wyjaśniła m.in., że: ze względu na ilość spraw oraz przyjęte przez Ministerstwo priorytety szybkich wypłat instrumentów wspierających z „Tarczy Antykryzysowej” urzędnicy nie mieli faktycznie czasu na uzupełnianie adnotacji w systemie Syriusz, zwłaszcza że nie jest on konieczny jako wpis do systemu Syriusz i nie jest wymagany przez Ustawę. Dyrektor wyjaśniła, że nie dysponowała odpowiednią do ilości wniosków liczbą pracowników, dlatego też podejmowała działania organizacyjne, w tym praca w godzinach nadwymiarowych, Uruchomienie pomocy z tarczy Antykryzysowej w I fazie (zmiany porządku prawnego – nowelizacje, brak zintegrowania strony praca.gov.pl z SI Syriusz, pozyskiwanie środków na wypłatę instrumentów Covid itd.) wywołało spiętrzenie spraw. Oznacza to, że podejmowano próby jak najszybszej wypłaty środków i zawierania umów. Zatem Dyrektor wyjaśniła, że nie miała jakichkolwiek szans na zlecenie przepracowanym urzędnikom umieszczania adnotacji w systemie SI Syriusz bądź na każdym wniosku pisemnym.

(akta kontroli, str. 364-382)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, NIK nie kwestionuje szczególnych okoliczności związanych ze znacznym obciążeniem pracowników nowymi zadaniami, obok realizacji innych zadań bieżących Urzędu, jednak odnotowanie, nawet ręczne, daty dokonanej czynności jest niezbędne dla celów dowodowych i pozwala na weryfikację prawidłowości wykonania obowiązku informacyjnego wobec wnioskodawców.

Niezaakceptowanie badanych wniosków było uzasadnione i wynikało ze złożenia wniosku: przez spółkę cywilną, która nie posiada osobowości prawnej (pięć wniosków)¹¹, do niewłaściwego terytorialnie urzędu pracy (dwa wnioski), po raz drugi pomimo wypłaconego już wsparcia (dwa wnioski), przez podmiot nieposiadający odpowiedniego wpisu do CEIDG albo KRS (jeden wniosek).

(akta kontroli, str. 92-93, 120-130)

Analiza 10 nierozpatrzonych wniosków na 31 grudnia 2020 r. wykazała, że osiem wniosków wpłynęło do Urzędu w okresie od 29 do 31 grudnia 2020 r. i wszystkie zostały rozpatrzone w styczniu 2021 r., średnio w ciągu 7 dni. Pozostałe dwa wnioski wpłynęły do Urzędu, odpowiednio 16 i 22 grudnia 2020 r. Pierwszy z nich wymagał dodatkowego wyjaśnienia, w przypadku drugiego podpisanie umowy uzgodniono z przedsiębiorcą na początek stycznia 2021 r.

(akta kontroli, str. 94, 131-137)

Analiza 40 wniosków zaakceptowanych do udzielenia wsparcia wykazała, że 25 wniosków rozpatrzono do 30 dni od daty wpływu do Urzędu, a 15 wniosków (w tym cztery złożone w formie papierowej) – w okresie wynoszącym od 34 do 70 dni (średnio 40 dni). Wnioski, których rozpatrzenie trwało dłużej niż 30 dni były złożone w okresie kwiecień-czerwiec 2020 r., a ich wydłużony okres rozpatrzenia wynikał m.in. z konieczności oczekiwania na uzupełnienie dokumentacji przez

¹⁰ Dotyczyło to wszystkich trzech grup analizowanych wniosków z art.15zzc, art.15zzd i art.15zzda ustawy o COVID-19, rozpatrzonych negatywnie.

¹¹ W takich przypadkach, zgodnie z art. 15zzd ustawy o COVID-19, o pożyczkę mógł ubiegać się każdy ze wspólników w związku ze swoją działalnością gospodarczą.

wnioskodawcę (utrudniony bądź całkowity brak kontaktu z wnioskodawcą), czy też przekazania wniosku do obsługi przez właściwą komórkę organizacyjną Urzędu.

(akta kontroli, str. 90-91, 106-119)

Dyrektor Urzędu dodatkowo wyjaśniła, że na wydłużony okres rozpatrzenia wniosków złożyły się m.in.:

- *nadmierna ilość złożonych wniosków w krótkim czasie (do końca kwietnia 8377 sztuk, do końca maja 13 652 sztuk, do końca kwietnia 15 728 sztuk); stąd faktyczna data złożenia wniosku różni się od daty wprowadzenia/wczytania wniosku do systemu Syriusz¹²,*
- *zasochłonny proces rozpatrywania wniosków, kontaktu z Wnioskodawcą, zawierania umów oraz kumulacją dokonywania przelewów,*
- *braki kadrowe w urzędzie (zwolnienia lekarskie, opieki nad dziećmi, izolacje, kwarantanny, urlopy, praca zdalna, inne nieobecności).*

(akta kontroli, str.114-115)

Kierownik CAZ¹³ Urzędu odnośnie terminowości i zasad wczytywania wniosków do systemu Syriusz wyjaśnił, m.in. że: *liczba wniosków składanych za pośrednictwem portalu praca.gov.pl, przez 7 dni w tygodniu i 24 godziny na dobę, w kulminacyjnym momencie wynosiła od 700 do 1 134 sztuk. W trakcie pracy zdalnej pracowników Urzędu, nie było fizycznej i technicznej możliwości bieżącego wczytywania wszystkich napływających elektronicznie wniosków. Ze względu na liczbę wniosków oraz fakt jednoczesnego wczytywania wniosków przez kilku pracowników, pojawiały się sytuacje, że niektóre wnioski zostały pominięte przy wczytaniu do systemu. W wyniku doraźnych dodatkowych czynności weryfikacyjnych były one wyszukiwane i przekazywane do rozpatrzenia. Okres od wypełnienia wniosku w serwisie praca.gov.pl do wczytania do systemu informatycznego mógł być zatem wydłużony. Sytuacja uległa poprawie z chwilą pojawienia się systemowej możliwości „grupowego” wczytywania wniosków do Syriusza od 18 maja 2020 r. Od tego momentu możliwe było jednorazowe zaciągnięcie z serwisu praca.gov.pl większej liczby wniosków. Wnioski pobierane były przez pracowników zatrudnionych zarówno na Filialach Urzędu, jak i w siedzibie głównej w Krakowie i przekazywane do rozpatrzenia z uwzględnieniem kryterium właściwości terytorialnej. Pojawiająca się w próbie kontrolnej data 26.05.2020 r. stanowiła m.in. jeden z dni, w których wnioski były wczytywane grupowo i przekazywane do rozpatrzenia.*

(akta kontroli, str. 8-17,169-173)

W przypadku wniosków złożonych w postaci papierowej Urząd nie dysponował wiedzą, co do powodów ich złożenia w takiej formie. Dyrektor Urzędu wskazała¹⁴, że *prawdopodobnie wśród przyczyn należy wymienić wykluczenie cyfrowe, brak posiadania profilu zaufanego oraz fakt, że Ustawodawca udostępnił możliwość składania wniosków w formie papierowej.*

(akta kontroli, str.347-348, 353-355)

Urząd weryfikował złożone wnioski pod względem spełniania kryteriów przez wnioskodawcę dla przyznania pożyczki. Weryfikacja danych podanych we wniosku prowadzona była na podstawie rejestrów CEIDG, KRS, REGON oraz funkcjonalności systemu Syriusz.

Wyплаты pożyczek zostały dokonane w terminie do dwóch dni roboczych od daty zaakceptowania wniosku (tj. zawarcia umowy), co było zgodne z § 1 ust. 3 umów

¹²Urząd za datę złożenia wniosku elektronicznego honorował datę wypełnienia i wysłania wniosku przez mikroprzedsiębiorcę za pośrednictwem portalu praca.gov.pl., a nie datę pobrania wniosku do SI Syriusz.

¹³Wydział Centrum Aktywacji Zawodowej Urzędu, dalej CAZ.

¹⁴Przedmiotowe wyjaśnienie analogicznie do wszystkich trzech analizowanych rodzajów wsparcia z art.15zzd, art.15zzda, art.15zzc ustawy o COVID-19.

pożyczki zawartych z przedsiębiorcami. Dla 38 wypłaconych pożyczek, spośród 40 badanych, upłynął trzymiesięczny okres od ich udzielenia (w tym dla 35 umów podpisanych do 30 sierpnia 2020 r.), uprawniający do umorzenia. We wszystkich przypadkach, po upływie trzech miesięcy od dnia zawarcia umowy, Urząd weryfikował, czy pożyczkobiorcy spełniali warunki umorzenia. Weryfikacja pożyczek kwalifikujących się do umorzenia i warunków umorzenia była dokonywana codziennie z wykorzystaniem systemu Syriusz oraz dostępnych danych z innych baz rejestrowych. Wszystkie pożyczki zostały umorzone po upływie od 92 do 95 dni od daty wypłaty środków.

(akta kontroli, str. 80-85, 90, 347, 352)

Wykazy umorzonych pożyczek dla przedsiębiorców były publikowane co miesiąc do wiadomości na stronie internetowej Urzędu począwszy od 3 sierpnia 2020 r. Wszystkie umorzone pożyczki w badanej próbie zostały ujęte w opublikowanych wykazach. Pożyczkobiorcy byli informowani o umorzeniu na podane we wnioskach adresy e-mail, przy czym seryjna wysyłka wiadomości dotyczyła jedynie tych pożyczkobiorców, których adresy zostały wcześniej wprowadzone z wniosków papierowych lub zostały zaimportowane z wniosków złożonych elektronicznie (w badanej próbie takich e-maili nie wysłano do ośmiu przedsiębiorców).

Kierownik CAZ wyjaśnił m.in., że: *do 31 grudnia 2020 r. wysłano łącznie 11 231 powiadomień e-mail o umorzeniach, niemniej jednak wszyscy wnioskodawcy w momencie zawierania umowy byli informowani m.in., że wykaz przedsiębiorców, którym umorzono pożyczkę, sukcesywnie uzupełniany, będzie dostępny na stronie internetowej Urzędu.*

(akta kontroli, str. 80-85, 265-288)

Dyrektor Urzędu w sprawie niekorzystania z systemu elektronicznego za pośrednictwem praca.gov.pl przy powiadamianiu przedsiębiorców o negatywnym rozpatrzeniu wniosku, bądź o umorzeniach pożyczek wyjaśniła, że przyjęty w Urzędzie system odpowiednio kontaktu telefonicznego (negatywne rozpatrzenia) lub e-mail (umorzenia) były szybszy, łatwiejszy i cieszył się powszechną aprobatą przedsiębiorców. Sprawniej przebiegało zgrupowanie adresów e-mail poszczególnych wnioskodawców i automatyczne wysyłanie niż każdorazowy powrót do strony praca.gov.pl. Ponadto pracownicy rozproszeni na pracy zdalnej nie mieli dostępu do systemu Syriusza.

(akta kontroli, str. 364, 369-370)

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień należy wskazać, że przyjęte rozwiązania można uznać za dobrą praktykę, tylko w przypadku, gdy wszystkie adresy e-mail zostaną wcześniej wprowadzone do bazy Syriusza, aby potem móc je wykorzystać do grupowej wysyłki, lub kontakt telefoniczny zostanie w pełni udokumentowany przez osobę dokonującą tej czynności.

2. Pożyczki bezzwrotne ze środków FP na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej/statutowej organizacji pozarządowych

Z łącznej kwoty przyznanych środków na podstawie ustawy o COVID-19, na realizację pożyczek określonych w art.15zzda tej ustawy wyodrębniono 1000 tys. zł. Do 31 grudnia 2020 r. do Urzędu wpłynęły 194 wnioski o udzielenie pożyczki, z czego 103 w formie papierowej (53%), a 91 w wersji elektronicznej (47%). W pierwszych dwóch miesiącach realizacji wsparcia, tj. lipiec-sierpień 2020 r., wpłynęło 147 wniosków (76% złożonych wniosków).

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. rozpatrzono 189 wniosków (97,4%), z tego:

103 papierowe i 86 elektronicznych. Nie rozpatrzono w tym terminie pięciu wniosków. Negatywnie rozpatrzono 19 wniosków (10% rozpatrzonych), z tego trzy papierowe i 16 elektronicznych. Pozytywnie rozpatrzono 170 wniosków (90%), z tego 100 papierowych i 70 elektronicznych. Według stanu na 31 grudnia 2020 r. wypłacono pożyczki z tytułu wszystkich zawartych umów (170) w łącznej wysokości 517,8 tys. zł (w całości ze środków rezerwy FP). Do Urzędu nie wpłynęły skargi z tytułu opóźnień w rozpatrywaniu wniosków.

(akta kontroli, str. 6, 45-47, 66-71, 73, 401-402, 410-415)

Przed podjęciem decyzji o umorzeniu pożyczki, stosownie do art. 15z z d a ust. 7 ustawy o COVID-19, sprawdzano, czy pożyczkobiorca prowadził działalność przez okres trzech miesięcy od dnia jej udzielenia. Do tego celu wykorzystywano funkcjonalność systemu Syriusz, pozwalającą na codzienną automatyczną weryfikację w wyniku powiązania systemu z bazą CEIDG oraz z KRS. Dodatkowo przeprowadzano ponowną weryfikację z wykorzystaniem danych zawartych w rejestrach centralnych (CEIDG, KRS, REGON i innych). Weryfikacja pożyczek kwalifikujących się do umorzenia i warunków umorzenia była dokonywana codziennie (za wyjątkiem sytuacji braku dostępu do rejestrów centralnych).

(akta kontroli, str. 80-82, 347-354)

Do 31 grudnia 2020 r. zweryfikowano pod kątem umorzeń 142 umowy, w tym wszystkie umowy zawarte do końca sierpnia 2020 r. (108). W wyniku weryfikacji umorzono wszystkie 142 pożyczki na kwotę 421,6 tys. zł. Nie zanotowano przypadku niespełnienia warunku będącego podstawą umorzenia. Należności PUP z tytułu pożyczek na dzień 31 grudnia 2020 r. wyniosły 96,2 tys. zł. Zaległości nie wystąpiły.

(akta kontroli, str. 46, 347-354, 397-400)

Prawidłowość udzielenia pożyczek NIK sprawdziła na podstawie szczegółowego badania próby wniosków: 10 niezaakceptowanych do udzielenia wsparcia, wszystkich pięciu nierozpatrzonych na 31 grudnia 2020 r. oraz 40 wniosków zaakceptowanych (rozpatrzonych pozytywnie), w tym 20 złożonych w wersji papierowej.

(akta kontroli, str. 72, 89, 95-99, 138-168)

Analiza 10 niezaakceptowanych wniosków wykazała, że dziewięć wniosków rozpatrzono w terminie poniżej 30 dni od daty wpływu do Urzędu, a jeden wniosek – po upływie 36 dni od jego wpływu, przy czym wynikało to z konieczności uzyskania dodatkowych wyjaśnień od przedsiębiorcy. Wnioskodawcy byli informowani telefonicznie o odmowie wsparcia przez pracowników Urzędu. Na wnioskach pracownicy wpisywali adnotację *PI*, co oznaczało pogotowie informacyjne. Niezaakceptowanie wniosków było uzasadnione i najczęściej wynikało ze złożenia wniosku z błędnie wyliczoną kwotą pożyczki w stosunku do zadeklarowanego przychodu lub też z przekroczenia kwoty przychodu (100 tys. zł) uprawniającego do udzielenia wsparcia.

(akta kontroli, str. 97-98, 147-168)

Analiza pięciu wniosków nierozpatrzonych na 31 grudnia 2020 r. wykazała, że trzy wnioski wpłynęły do Urzędu 30 i 31 grudnia 2020 r. i zostały rozpatrzone w styczniu 2021 r. Dwa wnioski wpłynęły do Urzędu 22 grudnia 2020 r. i jeden z nich został również rozpatrzony w styczniu 2021 r., a drugi, według stanu na 4 lutego 2021 r., był w trakcie rozpatrywania i wyjaśniania z wnioskodawcą (błędna kwota pożyczki i brak udokumentowania wpisu do odpowiedniego rejestru organizacji).

(akta kontroli, str. 99, 145-146)

Analiza 40 wniosków zaakceptowanych do udzielenia wsparcia wykazała, że wszystkie zostały rozpatrzone w terminie od jednego do 24 dni. Urząd weryfikował wnioski pod względem spełniania kryterium przez wnioskodawcę, w zakresie poprawności pod względem formalnym i merytorycznym, czy dane we wniosku były zgodne z informacjami zamieszczonymi w rejestrach (CEIDG, KRS, innych organizacji pozarządowych), czy kwota pożyczki była prawidłowo wyliczona w oparciu o oświadczenie o uzyskanym przychodzie. Pracownik merytoryczny PUP weryfikował wniosek oraz załączone do niego dokumenty, zamieszczając na wniosku adnotację *zweryfikowano*.

Wyплаты pożyczek dokonane zostały w przeciągu dwóch dni roboczych od dnia zaakceptowania wniosku.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. dla 37 wypłaconych pożyczek upłynął trzymiesięczny okres od ich udzielenia uprawniający do umorzenia. Zostały one zweryfikowane pod kątem spełniania warunków i umorzone po upływie od 92 do 96 dni od daty wypłaty środków.

(akta kontroli, str. 80-85, 95, 126-128, 138-144)

W badanej próbie wniosków rozpatrzonych pozytywnie, jeden wniosek był złożony przez parafię. Wniosek ten zweryfikowano pod kątem prowadzenia działalności pożytku publicznego na podstawie oświadczenia wnioskodawcy w tej sprawie.

(akta kontroli, str. 330-346)

W 2020 r. do Urzędu nie wpłynął żaden wniosek o pożyczkę z art.15zzda ustawy o COVID-19, którego wnioskodawcą był rodzinny ogród działkowy.

(akta kontroli, str. 329)

3. Dofinansowanie z FP dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającego pracowników

Z łącznej kwoty środków przyznanych na podstawie ustawy o COVID-19, na realizację dofinansowania określonego w art.15zzc tej ustawy wyodrębniono 11 500 tys. zł oraz dodatkowo, w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), 2500 tys. zł.

Do 31 grudnia 2020 r. do Urzędu wpłynęło 2920 wniosków, z czego 965 w formie papierowej (33%), 1955 w wersji elektronicznej (67%). W pierwszych trzech miesiącach realizacji wsparcia, tj. kwiecień-czerwiec 2020 r., wpłynęło 2012 wniosków (69% złożonych wniosków). Na 31 grudnia 2020 r. rozpatrzono 2880 wniosków (98,6%), z tego 955 papierowych i 1925 elektronicznych. Nie rozpatrzono w tym terminie 40 wniosków. Negatywnie rozpatrzono 386 wniosków (13,4% rozpatrzonych), z tego 77 papierowych i 309 elektronicznych. Pozytywnie rozpatrzono 2494 wnioski, w tym sześć wniosków, w przypadku których zawarcie umowy oraz wypłata dofinansowania nastąpiły w 2021 r. Według stanu na 31 grudnia 2020 r. liczba wniosków zaakceptowanych, tj. na podstawie zawartych umów, wyniosła 2488, z tego 878 papierowych i 1610 elektronicznych. Do końca 2020 r. wypłacono wsparcie w oparciu o 2462 umowy, a wypłata środków na podstawie 26 umów zawartych w grudniu 2020 r. nastąpiła w 2021 r.

(akta kontroli, str. 6, 39, 48-50, 66-71, 73)

Analiza raportu umów (art.15zzc) zawartych w grudniu 2020 r. wykazała, że pomoc dla przedsiębiorców na podstawie 26 umów (29%), z 89 zawartych, nie została wypłacona do końca 2020 r. Została ona wypłacona po 20 stycznia 2021 r. Spośród tych 26 umów, siedem było zawartych 11 grudnia, dwie – 17 grudnia, 12 umów – 21 i 22 grudnia, a pięć umów w okresie od 28 do 31 grudnia 2020 r. Z przedłożonego raportu wynikało również, że wsparcie finansowe na podstawie pozostałych

grudniowych umów, zawartych w analogicznych dniach, wypłacono w grudniu 2020 r. (ostatnie wypłaty z 29 grudnia).

(akta kontroli, str. 37-38)

Dyrektor Urzędu w sprawie 26 umów, w przypadku których nie wypłacono dofinansowania do końca 2020 r., w sytuacji, gdy inne umowy z analogicznymi datami zawarcia zostały wypłacone, wyjaśniła, m.in. że: *każdy wniosek był rozpatrywany indywidualnie, wypłaty środków zostały wypłacone terminowo, tj. najpóźniej w miesiącu następującym po miesiącu podpisania umowy, a różnice w wypłacie mogły wynikać z kilku powodów. Jednym z nich był wzrost minimalnego wynagrodzenia od 2021 r., co wpływało na zwiększenie poziomu dofinansowania. Przedmiotowe wnioski (26) zostały złożone przez Wnioskodawców w miesiącu grudniu 2020 r. Wnioskowany okres dofinansowania obejmował okres trzech miesięcy. Informacje o zmianach w sposobie dofinansowania pojawiały się w m.in. w mediach, stronach internetowych Ministerstwa. W powyższych przypadkach prowadzone były postępowania wyjaśniające w kontekście zmiany/korekty przez Wnioskodawców okresów należnego dofinansowania z trzech miesięcy na jeden miesiąc, kwot lub terminów wypłaty.*

(akta kontroli, str. 289-293, 304-306)

Łączna kwota wypłacona na dzień 31 grudnia 2020 r. wyniosła 13 510,9 tys. zł¹⁵, z tego 11 047,7 tys. zł ze środków rezerwy FP a 2463,2 tys. zł ze środków FP w ramach projektów współfinansowanych EFS.

Zobowiązania z tytułu umów podpisanych w 2020 r., których wypłata (jednorazowa lub raty) przeszła do realizacji (tj. wypłaty środków) w roku 2021 wyniosły 159 tys. zł. Dotyczyło to 81 umów podpisanych w okresie 28 października – 31 grudnia 2020 r.

(akta kontroli, str. 32-33, 86-88, 356, 359-363, 401-409)

Urząd weryfikował wymóg prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej przez okres, na który otrzymał wsparcie w oparciu o dostępny w systemie Syriusz automatyczny proces weryfikacji rozliczeń oraz w oparciu o weryfikację danych przez pracowników Urzędu w CEIDG. W wyniku przeprowadzonych weryfikacji nie zaistniały okoliczności zobowiązujące przedsiębiorcę do zwrotu środków.

Dyrektor Urzędu w sprawie, czy Urząd w jakikolwiek sposób weryfikował, czy przedsiębiorca nie przeznaczył tego dofinansowania na koszty prowadzenia tej działalności, które podlegały sfinansowaniu z innych środków publicznych (§ 2 ust. 3 umowy) wyjaśniła, m.in. że: *Urząd weryfikował powyższe przy pomocy Systemu Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej, który zawiera informację o udzielonej pomocy publicznej podmiotowi, oraz w oparciu o dane o gromadzone w Syriuszu w kontekście poszczególnych instrumentów wspierających (art.15zzb, art.15zcc, art.15 zzd). W przypadku rozbieżności danych zawartych w Systemie oraz złożonym Wniosku, Urząd każdorazowo kontaktował się z przedsiębiorcą celem uzgodnień merytorycznych. Dodatkowo każdorazowo we wniosku przedsiębiorca składał oświadczenie pod odpowiedzialnością karną, że nie otrzymał wsparcia z przeznaczeniem na te same koszty prowadzenia działalności gospodarczej.*

(akta kontroli, str. 50, 290, 299, 306-307)

Prawidłowość udzielenia pożyczek NIK sprawdziła na podstawie szczegółowego badania próby wniosków: 10 niezaakceptowanych do udzielenia wsparcia, 10 nierozpatrzonych na 31 grudnia 2020 r. oraz 40 wniosków zaakceptowanych (rozpatrzonych pozytywnie), w tym 20 złożonych w wersji papierowej.

(akta kontroli, str. 72, 89, 100-105, 174-264)

¹⁵ Kwota wydatków po uwzględnieniu zwrotów wynoszących 24,7 tys. zł.

Analiza 10 niezaakceptowanych wniosków wykazała, że osiem wniosków rozpatrzono w terminie od jednego do 31 dni od daty wpływu do Urzędu, a dwa wnioski po upływie odpowiednio 43 i 51 dni (tj. wniosek złożony przez podmiot nieuprawniony (spółka) oraz złożony po terminie naboru). Wnioskodawcy byli informowani telefonicznie o odmowie wsparcia przez pracowników Urzędu. Na wnioskach pracownicy wpisywali adnotację *PI*, co oznaczało pogotowie informacyjne. Niezaakceptowanie wniosków było uzasadnione i wynikało z niespełnienia warunków udzielenia wsparcia (brak zatrudnienia, spadek obrotów, niezawieszona działalność gospodarcza).

(akta kontroli, str. 102-103, 174-180)

Analiza 10 nierozpatrzonych wniosków na 31 grudnia 2020 r. wykazała, że wnioski te wpłynęły do Urzędu w okresie od 3 do 22 grudnia. Jeden z nich został rozpatrzony (pozytywnie) na 31 grudnia, co zostało przez Urząd wyjaśnione błędnie sporządzonym raportem do losowanej próby. Pozostałe dziewięć wniosków zostało rozpatrzonych w styczniu 2021 r., przy czym trzy wnioski rozpatrzono negatywnie (przedsiębiorcy dostali już dofinansowanie w okresie wcześniejszym), a trzy inne – pozytywnie (podpisanie umowy uzgodniono na styczeń 2021 r., na co wskazywały adnotacje pracowników Urzędu wpisane w systemie Syriusz). Kolejne trzy wnioski zostały wycofane przez przedsiębiorców z uwagi na korzystniejsze warunki dofinansowania od stycznia 2021 r.

Kierownik CAZ wyjaśniając dlaczego podpisanie trzech umów przeniesiono na styczeń 2021 r., w sytuacji gdy Urząd dysponował wolnymi środkami finansowymi w grudniu 2020 r. wskazał, że wynikało to m.in. z grudniowej nowelizacji ustawy o COVID-19, która wprowadzała możliwość dalszego udzielania pomocy do czerwca 2021 r. W sprawie przyczyn nierozpatrzenia do końca 2020 r. trzech wniosków, których rozpatrzenie trwało ponad 30 dni, w sytuacji gdy już z treści wniosku wynikało, że przedsiębiorca otrzymał wcześniej dofinansowanie i z tego powodu nie kwalifikuje się do otrzymania kolejnego dofinansowania wyjaśnił, że było to wynikiem absencji pracowników oraz ukierunkowaniem działań Urzędu zgodnie z apelem Ministerstwa o wdrożenie nowelizacji ustawy z 16 grudnia 2020 r. odnośnie do wypłat dla określonych branż gospodarczych, a także realizacją zadań związanych z zamknięciem roku budżetowego.

(akta kontroli, str. 104-105, 181-204)

Analiza 40 wniosków zaakceptowanych do udzielenia wsparcia wykazała, że 31 z nich rozpatrzono w terminie do 30 dni od daty wpływu do Urzędu, a dziewięć wniosków – w terminie od 38 do 172 dni¹⁶ (średnio 71 dni). Osiem wniosków z terminem rozpatrzenia powyżej 30 dni wpłynęło do Urzędu w okresie kwiecień – lipiec 2020 r.

(akta kontroli, str. 100-101)

Kierownik CAZ jako przyczyny opóźnień w rozpatrywaniu wniosków o udzielenie wsparcia, o którym mowa w art.15zcc ustawy o COVID-19 wskazał m.in. na: obciążenie realizacją zadań wynikające z liczby złożonych wniosków w krótkim czasie¹⁷; braki kadrowe w Urzędzie (zwolnienia lekarskie, opieki nad dziećmi, izolacje, kwarantanny, urlopy, praca zdalna, inne nieobecności); prowadzenie postępowań wyjaśniających oraz konieczność oczekiwania na uzupełnienie dokumentacji przez wnioskodawców; przekazanie wniosku do obsługi przez właściwą komórkę organizacyjną Urzędu; otrzymanie z opóźnieniem wniosków

¹⁶ 38 dni – dwa wnioski, 44 dni – dwa wnioski, 84 dni – jeden wniosek, 79 dni – jeden wniosek, 136 dni – jeden wniosek, 172 dni – dwa wnioski.

¹⁷ Na 13 lipca 2020 r. wpłynęło do Urzędu 19 669 wniosków, w tym 2170 wniosków art.15zcc; rozpatrzono 18 645 wniosków, w tym 1503 wnioski art.15zcc, wypłacono 83 mln zł na podstawie 16 228 umów, w tym 3,4 mln zł w ramach 1030 umów art.15zcc.

z innych powiatowych urzędów pracy. Wskazał, tak jak przy wnioskach art.15zzd, iż data złożenia wniosku oraz data rozpatrzenia wprowadzone w systemie Syriusz nie odzwierciedlały faktycznego czasu przeznaczonego na weryfikację i ocenę wniosków.

(akta kontroli, str.205-264)

Urząd weryfikował wnioski pod względem spełnienia kryterium przez wnioskodawcę, w zakresie poprawności pod względem formalnym i merytorycznym, czy dane we wniosku były zgodne z informacjami zamieszczonymi w rejestrach (CEIDG, KRS, REGON), czy kwota dofinansowania była prawidłowa w odniesieniu do wykazanego spadku obrotów.

(akta kontroli, str. 80-84, 100-101, 211-264)

Analiza terminowości wypłat dofinansowania udzielonego na podstawie 40 badanych wniosków wykazała, że wypłata (jednorazowa lub pierwsza rata) nastąpiła w terminie:

- do 2 dni roboczych od zawarcia umowy – w ośmiu sprawach (20% badanych spraw),
- od 3 do 5 dni roboczych – w 15 sprawach (37,5%),
- do 6 do 10 dni roboczych – w 13 sprawach (32,5%),
- od 11 do 21 dni roboczych – w czterech sprawach (10%) od zawarcia umowy.

Druga i trzecia rata była wypłacana w transzach miesięcznych, tj. zgodnie z art.15zzc ust. 5 ustawy o COVID-19.

(akta kontroli, str. 100-101)

Dyrektor Urzędu w sprawie różnic w terminach wypłacanych środków wyjaśniła, m.in. że: *dofinansowania z art. 15zzc realizowane były równolegle przez oddział w Krakowie i trzy terenowe filie. Mogły być i zazwyczaj były rozbieżności w terminach wypłaty, w związku z tym, iż liczba wniosków do realizacji przez te komórki była różna, a Filie i Oddział samodzielnie sporządzały tzw. Raport kontrolny z wnioskami do wypłaty, stanowiący podstawę do zatwierdzenia i wypłaty środków. Realizacja przelewów odbywała się przez Wydział Finansowy Urzędu, w którym łącznie pracuje pięciu pracowników. Wydział Finansowy ponadto realizował zgodnie z terminarzem wypłat do każdego 5, 10, 15, 20, 24 dnia miesiąca, zapłatę innych zadań publicznych (zus, zasiłki, stypendia, podatki, refundacje). Dlatego organizowanie wypłat instrumentów z Tarczy było możliwe w terminach pozwalających na faktycznie wykonanie przelewów.*

Dyrektor Urzędu w sprawie, czy wprowadziła wewnętrzne uregulowania w Urzędzie w zakresie terminowości wypłat z art.15zzc wyjaśniła: *przyjęto, że wypłata powinna być zrealizowana najpóźniej w miesiącu następującym po miesiącu podpisania umowy. Wszystkie ustalenia zapadały na bieżąco, przyjęto podejście sytuacyjne w związku z lawinowym napływem wniosków, sytuacją kadrową i innymi zadaniami. W związku z brakiem ściśle określonych ustawowych terminów na wypłatę środków w ramach art. 15zzc ustawy, wszystkie środki zostały wypłacone i nie można mówić o opóźnieniu w ich wypłacie.*

(akta kontroli, str. 289-296, 300-304)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Urząd nie podejmował bieżących działań zmierzających do dochodzenia należności, tj. spłat pożyczki udzielonej na podstawie art.15zzd ustawy o COVID-19 od przedsiębiorców, którzy nie spełnili wymogów do jej umorzenia, co było działaniem nierzetelnym. Harmonogramy spłaty pożyczek przesłano przedsiębiorcom dopiero po upływie od 107 do 166 dni po dokonaniu weryfikacji spełnienia warunków do umorzenia pożyczki, którą przeprowadzano bezpośrednio po upływie 3 miesięcy od

dnia udzielenia pożyczki. Dotyczyło to wszystkich 11 pożyczkobiorców, którzy nie spełnili warunku umorzenia pożyczek. Zgodnie z postanowieniami zawartych umów (§ 4 ust. 1 i ust. 2) w przypadku niespełnienia przez pożyczkodawcę warunków do umorzenia pożyczki, Urząd przysyłał im harmonogram spłaty pożyczki wraz z numerem rachunku bankowego. W 11 sprawach weryfikacje umorzeń przeprowadzono w okresie od 12 sierpnia do 10 października 2020 r., a wymagane harmonogramy spłat wysłano przedsiębiorcom dopiero 25 stycznia 2021 r., tj. po rozpoczęciu kontroli NIK (20 stycznia 2021 r.). W rezultacie spłata rat określona w harmonogramach przypadała dopiero na okres od 25 marca do 25 maja 2021 r. Skutkiem takiego działania w trzech sprawach, w których wsparcia udzielono w okresie od 18 do 20 maja 2020 r., spłata trzeciej ostatniej raty przypadała na 25 maja 2021, tj. po okresie 12 miesięcy od dnia udzielenia pożyczki. Tymczasem zgodnie z art. 15zzd ust. 5 ustawy o COVID-19 okres spłaty pożyczki nie może być dłuższy niż 12 miesięcy, z karencją w spłacie kapitału wraz z odsetkami przez okres trzech miesięcy od dnia udzielenia pożyczki. Łączna kwota udzielonej pomocy, przypisana do zwrotu wyniosła 55 tys. zł. Do 2 lutego 2021 r. trzech przedsiębiorców zwróciło pożyczki w łącznej kwocie 15 tys. zł.

(akta kontroli, str. 353, 384-386)

Dyrektor Urzędu wyjaśniła, m.in. że: *całe postępowania weryfikujące ustawowe umorzenie, prowadzone były na bieżąco przez dwóch pracowników działu Nadzoru Świadczeń i Pomocy Publicznej. Równolegle Dział tworzył informacje o udzielonych pomocach publicznych w ramach Tarczy Antykryzysowej, ale też realizował szereg bieżących zadań poza Tarczą. Dyrektor wyjaśniła, że przy takiej ilości spraw, wniosków, umorzeń w ramach Tarczy, oraz spraw związanych z zamykaniem roku budżetowego, uruchamianiem kolejnej tarczy, dopiero w styczniu 2021 r. Urząd miał fizyczną możliwość zrealizowania procedury harmonogramów spłat pożyczek. Terminarz spłat pożyczek wobec niewielkiej ilości przedsiębiorców zrealizowany był w pierwszym możliwym terminie. Dyrektor wyjaśniła, że wybierano w czasie te zadania realizowane w dziale Nadzoru, które wywoływały skutki finansowe, aby zrealizować je w terminie (wyплаты zasiłków dla bezrobotnych, stypendiów stażowych i inne). Poinformowała, że w przypadku przedmiotowych trzech przedsiębiorców, których spłata ostatniej raty przekroczyła okres 12 miesięcy, dokonano zmiany harmonogramu spłat celem wykluczenia oczywistego błędu pisarskiego.*

(akta kontroli, str. 383,387-389)

Urząd wysłał dwóm przedsiębiorcom zmienione harmonogramy z dnia 9 marca 2021 r. i jednemu z 18 marca 2021 r., a termin zapłaty ostatniej raty określono na 15 maja 2021 r. (pierwotnie 25 maja 2021 r.). Dwóch przedsiębiorców dokonało 11-12 marca 2021 r. wpłat na konto Urzędu w łącznej wysokości 8 tys. zł, w tym jeden spłacił 100% należności. Odnośnie do trzeciego przedsiębiorcy, Dyrektor poinformowała, że sprawa jest przedmiotem postępowania prowadzonego przez Biuro Prawne Urzędu, bowiem pożyczkobiorca nie zgadza się z decyzją o braku ustawowego umorzenia.

(akta kontroli, str. 387, 389, 390-396)

Zdaniem NIK czas przysyłania harmonogramów spłat pożyczek był zbyt długi. Nie kwestionując znaczącego obciążenia Urzędu, w związku z realizacją zadań ustawowych Urzędu oraz wdrażaniem *Tarczy Antykryzysowej*, zaznaczyć należy, że w przypadku stwierdzenia niespełnienia warunku do umorzenia, Urząd już w tym momencie dysponował wiedzą o konieczności przesłania harmonogramów spłat, a zwłoka w tym zakresie była nieuzasadniona, zważywszy na niewielką liczbę przedsiębiorców, dla których należało sporządzić harmonogramy spłat. Wskazać tu

należy również art. 42 ust.5 ustawy 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁸, zgodnie z którym jednostka sektora finansów publicznych jest zobowiązana do ustalania przypadających jej należności cywilnoprawnych, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

V. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o niezwłoczne kierowanie do przedsiębiorców harmonogramów spłat pożyczek, w przypadku stwierdzenia niespełnienia warunku ich umorzenia.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹⁹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, marca 2021 r.

Kontroler
Monika Różańska
główny specjalista
kontroli państwowej

.....
podpis

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

¹⁹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

